

Narodni list

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Za oglašavanje plaća se 10 helera po reduku na više puta po pogodbi.

Oglašaji šljun se na uredništvo lista.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

Br. 36.

Volosko-Opatija u četvrtak 5. rujna 1901.

God. II.

Pučke škole u Istri.

I.

Na cijelom širokom svijetu neima stalno ljudi, koji bi znali davati tako rog za svieću, tako obsjenjivati, prevratiti, a tim i varati i lagati i zavajati, kako Talijani, odnosno njihova glasila.

To opažavamo u svem, u zasebnom i javnom življenju. U ovom, koje nas na prvom mjestu zanima, kod izbora, u svih strukah javnoga života, u občanskih, pokrajinskih i državnih stvari. Tako i glede školskih stvari.

Od prijateljske ruke dobili smo u ruku broj Tršćanskoga lista „Pi-kolo“ od 18. augusta t. g. kojega žalihče drža za sveto pismo ne samo mnogi njegovi zasebni čitatelji, nego i mnoge službene osobe, duhovne i svjetove, i kojega da podupire novcem porzovnika c. kr. vlada u Trstu.

U rečenom broju tiskan je članak pod naslovom „Pučka obuka u Istri“. U njem donáša podatke iz školskoga izvještaja za školsku godinu 1899/1900 Navadja, koliko je u Istri škola, koliko rareda, koliko učitelja i učiteljica, sa i be izpita usposobljenja, kako su učitelji i učiteljice i poslovali, i koliko sena pučke škole troši.

To ne bi bilo ništa zla. Ali čujte dalje.

Najprije navadja broj učitelja, 247 u ve; onda broj učiteljica 383 u sve. „Kolo“ je dobro naveo broj učitelja; zabroj učiteljica pako uzelo je sbroj učelja i učiteljica skupa. Učiteljica je nane samo 136, a ne 383 kako je „Kolo“ štampao. Preskočio je jedan reak, onaj gdje je sbroj svih učiteljica, i kočio na sbroj učitelja i učiteljica slpa.

PODLISTAK.

Šišina mirina.

Priobio: A. J.

Putem što prolazi tik samoga „Razpeća“ dolazilo se nekod do Šišine mirina. Nda to bila trošna potletušica starca Šišina, koga je narod u našem selu zvao Šišal u istinu njegovo krsno ime bijaše Šišan.

Šiša se ne sjećaju sada niti najstariji lji a mladji narastaj ne sjeća se niti Šišin mirine jer na onom mjestu leži sada ksan vrtić a do njega liepa „villa.“ Da ješiši uzkrsnuti te ga samo dopeljati, bome i og ne bi znao naći gdje je nekod ležala ngova potletušica.

Zab vremena sve mienja: rieke, gore, lje i hridine, pa kamo ne bi jedne trošne potletušice.

Šiša bio čovjek svoje vrsti. Zdrav tako snje, suh kao trta a visok kao jela. Boga lio kund je hodio al stupi mu na nogu ti češ ciele litanije psovka i kletva. Komu bilo stalo do njegovog prijateljstva morao i svaku povlajdivati pa makar da ti reče, crne mačke bolje miševne love nego li šle, morao si mu povladiti.

Odjevao se veoma slabo a niti u sried

Iz toga se vidi, kako taj list lakomno, bez glave, bez misli piše. Jer da je samo malo pomislio što je napisao pred tim brojem škola i razreda, bio bi morao doći na to, da ne može biti 383 učiteljica.

Nego nije to što nas je nagnalo, da napišemo ove redke.

Nešto je drugo tu.

Odmah u uvodu kaže „Pikolo“, da će o rečenom školskom izvještaju razpravljati sabor u svojem zasjedanju mjeseca septembra, i po njem učiniti one lažne resolucije, na koje vlada kroz mnogo godina sa najbezbriznijim mućanjem odgovara.

Kakav je to bezobrazluk, i ujedno kakva pljuska vladi, naročito c. kr. zemaljskom školskom vieću, moralo bi i ovo osjetiti, i može znati svaki, koj zna kakve su resolucije Talijani postavljali, i kako ih je c. kr. vlada izpunjala!

U svojim resolucijah zahtjevali su talijanski zastupnici, da se ustrojio čisto talijansko učiteljsko, i c. kr. vlada njim ga daje, kako se sada već stalno znade. Talijanski zastupnici su zahtjevali, da bude u svakom kotaru takodjer talijanski nadzornik, i c. kr. vlada njim jih je dala, premda su drugi nadzornici znali i znadu posve dobro talijanski i premda je u jednom kotaru samo po par talijanskih ili talijanskih škola. Talijanski zastupnici su zahtjevali, da se imenuje pokrajinskoga školskoga nadzornika, koj je po narodnosti i uzgoju Talijan, i c. kr. vlada njim ga je dala, premda je obstojavaš i još obstojeći zemaljski nadzornik znao i znade talijanski, i mogao bi na zadovoljstvo najviših čimbenika obavljati nadzorničke poslove.

zime postole nije obuvao jer nije imao niti opanaka, ako prem u svojoj škrinjici imao dosta bijelih cvančica i žutih dukata. Ovo svoje blago čuvao je i strahio kao mačka miša u mišnjaku. Svake nedelje bi to prebrojio pa kad bi mogao jošte k tome kupčiću srebra što god dodati od miline i veselja srca bi mu se raztapalo.

U konobici imao svakog daša božjega, od krumpira i kupuza do debele kisele repe al uzta sve to ipak često bi gladovao.

U škrinjji imao oraha od četiri godine al očuvao Bog ma da se samo jednog dotakne, ta šteta je da on orabe jede kad imade krumpira, bolje je da orasi liepo u škrinjji leže.

Svake godine prodao bi oštaru deset do dvanajst barila vina a on bi pio frišku vodu iz brente, koju bi sam iz „Vrutkih“ na ramenu donesao.

Bogčarija nije zalazila do praga njegove kuće, jer ne samo što ne bi joj hčeo ništa darovati u ime božje, već je on znao prosjačiju opsovati i potjerati. Strašno postupao je sa sirotinjom. Dodje li mu na vrata kakav ostarjelj prosjač, odtjera ga jer da je morao za mlada znati da će doći starost, a dodje li koje jošte mlado prosjače odtjera ga nek ide raditi i zaslužiti si svakdanji kruh.

Talijanski zastupnici zahtjevali su, da se ustroje samostojne škole, gdje obstoje sekcije i c. kr. vlada jih je i u tom poslušala, gdje je Talijanom u prilog, al neće da to isto učini gdje bi bilo u interesu poduke za hrvatsku djecu.

Talijanski zastupnici zahtjevali su, da se neustrojaju novih škola, najprije, dok se ne potvrdi zakon o školskih taksah, onda dok se ne prikaže obćenitu osnovu za sve škole u Istri. I kad se je školske takse upeljalo, i kad se je podnesla osnova za sve škole c. kr. vlada odlučila je da se svake godine ustrojio samo tri škole. Ni te tri se ne ustrajaju, ako ne ponekle na papiru. Među itm ima školskih zgrada koje su naši ljudi sagradili velikimi žrtvami, a koje već godine i godine, kao ozebao na sunce učitelja čekaju.

Talijanski zastupnici zahtjevali su da se k odaslanikom zem. odbora za pregledanje škola odašilje i drugih osoba na zemaljske troškove, i c. kr. vlada zadovoljila je i tomu, pak se razni Lovranski Grosmani popeljuju po komisijah, na troškove žuljova naših poreznika, i prem učitelji postavljaju se nad svoje nadzornike, koji pred njim strepe kao pred svojim poglavari.

Talijanski zastupnici zahtjevali su, da se profesora Kožuha makne iz Kopra, i po odredbi c. kr. vlade on je odprhnuo u južnu Štajersku.

Takvi su zahtjevi sadržani u resolucijah talijanskih zastupnika u saboru o školskih stvarih, i tako je c. kr. vlada zadovoljavala i zadovoljuje njihovih zahtjevom.

A glavna novina Talijana i talijanskih zastupnika u Primorju, ima obraza javno reći, da c. kr. vlada naj-

bezbriznijim mućanjem odgovara na resolucije talijanskih zastupnika.

Nije kričala ne, nit ne kriči, nego je kao sužanj na zahtjev svoga gospodara izpunjala i izpunja što zahtjevaju Talijani.

Još je jedna debela, koja označuje Talijane i c. kr. vladu, i koja osobito pokazuje, kako Talijani znadu nanovo predstavljati stvari.

Bilo bi preveć za danas govoriti i o toj. Učiniti ćemo to u budućem broju, ako nas Bog poživi.

Dopisi.

Iz Mošćenica 3. 9. 1901. Stara je beseda: „Kade kega arbi, — onde se i češe.“ a da je istinita vidi se i va zadnjog Krističevog gnjuse. Do šest člančica i dve pjesmice posvećene je našoj lepoj slave — da moremo sa ponosom reći: Slava našoj hrvatskoj slavi va Mošćenicah.

Svečano otvorenje naše novonstrojene Čitaonice smrtni je udarac za našu političke protivnike. A da im je čitaonica trn va oku vidi se iz toga, da gotovo celi jedan fočić nazvan — „špućadera“ izpunjuju svakojakim lažima i izmišljotinami, samo da potamne slavu, kakovu jošte Mošćenice nisu doživjela.

Da se naši protivnici boje vidi se i iz toga, ča se sam Dr. Salo jadi i piše, proti našoj Čitaonici, Mošćenčanom — on piše svojim zalupanim mačićem, da ih osokoli.

I Dr. Salo htio bi nas osramotiti i piše: „Ignorirajmo i izpustimo vlastitu braću istarsku ka hrvatski ne čuti i pozovimo nesudjenu braću hrvatsku z preko mosta“; da je to laž najbolje će mu dokazat mošćenički mačić i mačke, ako mu pokažu invit, kega su prijeli, pak onputa neka Dr. Salo piše jošte, ako smo mi ignorirali našu istarsku braću. Mi smo pozvali našu nespasenu braću

s praznim želudcem se ne može nit Boga moliti a nekudoli s težkom motikom mahati i debele grude zemlje prebacivati. Kasnije dobrih težaka nije mogao dobiti već onakve samo, kojih već nije nitko hčeo na svojem polju.

Da težakom čim manju nadnicu plati, kuhao bi njim što šta a i u njega morali su prespavati a to njim Šiša sve zaračunao. Prijateljstvo nije nit s gornjimi nit s doljnimi susjedi.

Jednom trojica Škrapnjaka prekapala mu ledinu a on njim kuhao i svaki čas se do njih prošetao — a da koji ne zaspi na motiku.

Kad bi odzvonilo podne u velikoj kranjskoj zdjeli donesao bi tešakom objed a i on bi obično s njima objedovao.

Pazio bi dobro na svakog pojedinog koliko pojedje a kad već bilo pol zdjele počeo bi tući dlanom po trbuhu da pokaže kako mu se već trbuh naduo i kako se već nasitio a siromašni težaci od srama i stida jedan za drugim šlicu bi odložili.

Tako potraja više dana a gladni težaci sa svetim ustrijpljenjem ledinu i naprjed prekapali. — Šiša se veselilo što mu težaci malo jedu a dosta dobro rade. Što bi tešakom hrane od objeda ostalo to njim je bila večera a što ostalo od večere to njim je bio sriedećeg dana zajuttrak.

po duše, baš kako ju je ona meštrica i zadržala, za to mu ne more ni jedan pametan prigovoriti, kako ne more ni jedan prigovoriti ni oca. kr. konzijera Fabianu, ki je za svoje vreme napisal sveđokone, va koj je stalo, da je Krstić vreden za beći storit i takovo delo za ko se gre va prižun. Kako ki zasluž — tako ima.

Tatalovići. Talijanski furiaš Krstić piše, da je beseda tatalović postala od tabini, zaš da su Hrvati od vavak krali: „krajča ili tabina da je bila njihova prerogativa i krepost“.

Tati je bilo svagde, a najviše ih ima mej Talijani. Talijan Rigo je provincialnoj kase ukral 80 tisuć florini, neki Talijan pul Francić je va svoje vreme kral i žukvu i dinamit, neki rečki Talijani kada pridu k nam na jitu vavak nam odnašaju va rukavelu posadu z ko su pili ale jili i tako dalje.

Nego pustimo to: Krstić govori, da je prerogativa od Hrvati bila krajča ili tabina. Mi imamo list kega je Krstić pisal pred par let dru Stangera, va kem nu piše da je on Krstić — Hrvat. Mi imamo stotine tisuć dokazi, ki nam dokazuju da je Krstić bil — a pošto se narodnost ne menja kako dlaka na mačke — i ostal Hrvat. Dobro dunke, ako je Krstić Hrvat (o čemu imamo dokazi da je) neka nam povede je i njegova prerogativa krajča i tabina? Je i on tatalović? Molimo odgovor!

A vi velebradni gospodine plovane i vi mošenički i dražki pošteni, kako i vi gospeje i frajlice, s jedum besedum vi svi, proti kem on plašeno salo riše i pljuva va onu smrvju svoju špuđaceru — ne zamite mu niš za zlo. Vam se ne treba branit, jer Vas brane Vaša dela, Vaša časna imena, brani Vas poštenje Vaše. — Vi ste imeli već svoju zadovoljštinu i on isti dan, kad je plaćeni talijanski blapac nosil va rečku štampariju one uvrede proti Vam, on je ta isti dan doživl na Voloskem, da ne bi rad ni pas doživet. Nebrojena sila puka gonila ga je od vapura kako zeca i tu ni bilo drugo da čut ako ne: Salo, salo — do kolena palo, „Jambrožija“, Bedintar, izdajica — inšoma jedna Babilonija. kakova se ne čuje svaki dan.

Neka nijedan od Vas ne zame k srdcu ono ča on pljuva! Ča čete sperat od čoveka kemu jedna stara baba mora davat svoje mudand i svoje stomanj? Ča čete sperat od čoveka, ki je, kako je c. kr. konzijer Fabiani rekai za beći vreden storit i takovo zlo, za ko se gre va prižun. Proti komu ni već on pisal? Još malo pak čemo moć reč, da je nepošten svaki on proti kemu ne piše talijanski Bedintar Krstić.

Barba Tončić.

Leta 1898. pod kapitanom Fabiani ni se „Teta Jambrožija“ smela štampevat v Reke zaš da je to protuzakonito. Sada se pod kapitanom Scarpa sme „Teta Jambrožija“ štampevat v Reke, predma se od leta 1898. nisu niš promenili zakoni od štampi. — Kako je to moguće?

Domaće vesti.

Der rasende — Dr. Salo. Anstatt die vielen und schweren Anschuldigungen, die wir in unserem Blatte gegen Dr. Krstić bisher erhoben haben, zu widerlegen, fährt er fort, wie ein Totschlichter herumschlagen und Lügen auf Lügen zu häufen. Ob wir seine bisherigen Lügen widerlegt haben oder nicht, das möge jedermann beurtheilen der Dr. Salo's Schundblatt und unsere deutsch geschriebene Artikel gelesen hat. Was wir bisher angeführt haben, das haben wir auch mit Documenten nachgewiesen. Dr. Salo begnügt sich natürlich damit, alles, wie ein verstockter Verbrecher, zu leugnen, oder stillschweigend darüber wegzugehen. In der letzten Nummer seines Schundblattes greift Salo im Artikel „Die Stützen der Monarchie“ die Croaten an und sucht vergeblich die Italiener Istriens von ihren antiösterreichischen hochverrätherischen Bestrebungen reinzuwaschen. Vergebliche Mühe!

Seit dem dreißigjährigen Kriege haben die Croaten an allen Kriegen Oesterreichs an der Seite ihrer österreichischen Brüder theilgenommen. Es gibt kein Schlachtfeld wo Oesterreichs Regimenter gekämpft, auf welchem nicht Tausende und Tausende von Croaten ihr Leben gelassen hätten. Croatian hat unzählige tapfere und ruhmvolle Generale der österreichischen Armee gegeben. Croaten waren es, welche in den italienischen Kriegen den Ruhm österreichischer Waffen unsterblich machten. Eben deswegen wurden sie von den Italienern verhasst, eben deswegen wüthet so Dr. Krstić gegen die Croaten. Die Croaten waren es, welche im Jahre 1848 die rebellischen Ungarn niedergeworfen haben. Die Croaten rühmen sich auch heutzutage mit Leib und Seele an der Monarchie und am Kaiserhause zu hängen. Ebendeshwegen werden sie von den Italienern Istriens gehasst, verfolgt, verlemdet. Die Croaten bilden ja das unüberwindliche Hindernis für die Verwirklichung der italienischen irredentistischen Bestrebungen. Der von den Italienern besoldete Dr. Salo wirft den Croaten russifische Tendenzen vor und führt zum Beweis dessen an, dass der Fiumaner Advocat Barčić vor Jahren im Agramer Landtage ausgerufen habe, dass die Croaten der Monarchie nicht eher glücklich sein werden, als wann die Kosakenhufe auf Wiens Plaster wiederhallen werden. Das hat Barčić für seine eigene Person in einem Momente der begründeten patriotischen Entrüstung ausgerufen. Hört jedoch wie Dr. Krstić im Jahre 1896 darüber in seinem Schundblatte geschrieben hat:

„Barčić prophezeit uns den baldigen Wiederhall der Kosakenhufe auf dem Wiener Plaster und den ersten Schuss auf der Weichsel. Wir verbiegen uns vor einem solchen Idealismus, weil wir überzeugt sind, dass er der Ausfluss einer edlen Seele und patriotischer Gefühle ist.“

So schrieb darüber Krstić im Jahre 1896. Jetzt aber steht er im Dienste der istrischen Irredentisten und da muss er schreiben was sie ihm befehlen und es ist ja ganz natürlich, dass er gegen die Croaten schreibt. Warum schreiben die Italiener soviel gegen die Croaten? Warum lassen sie durch Dr. Salo soviel gegen die Croaten schreiben? Nur um die Aufmerksamkeit von sich zu lenken. Hört zu!

Am 29. August, an der Todesjahresfeier des Königs Umberto wurde in Rom eine feierliche Trauerkundgebung mit einem Festzuge durch die Stadt veranstaltet. An diesem Festzuge nahmen Theil auch Deputationen aus Welschtirol, Triest, Görz, Istrien und Dalmatien. Als diese Deputationen am Tage der Vorfeier, dass ist am 28. August 1. J. abends mit ihren italienischen Tricoloren vor dem Hause, wo die österreichische Gesandtschaft ist, vorbei marschirten, liessen sie die Fahnen nieder und sprachen Verwünschungen und verschiedene Spottworte gegen Oesterreich aus. Diese Deputationen wurden von ihren italienischen Brüdern aufs herzlichste begrüßt und nahmen an den Hofceremonien theil. (Diese Notiz entnahmen wir der Wiener „Information“. Ann. der Red.) Sind denn etwa diese Italiener die Stützen unserer Monarchie? In allen italienischen Kriegen haben Tausende von Italienern aus Oesterreich an der Seite Italiens gegen Oesterreich gekämpft. Waren etwa diese Italiener die Stützen unserer Monarchie? Als sich unser Kaiser während der Ausstellung in Triest befand, da beschlossen die Italiener seinem theueren Leben ein Ende zu bereiten und der bekannte Irredentist Oberbank führte jenes räuberische Attentat gegen unseren Kaiser aus, dem er durch ein Wunder entkam. Diese Italiener waren etwa auch die Stützen der Monarchie? In Triest ist vor dem Südbahnhof ein Denkmal das an die Vereinigung Triest mit den österreichischen Erbländern erinnert. Dieses Denkmal muss Tag und Nacht von Polizisten bewacht werden, dass es nicht von den italienischen Irredentisten in Triest in die Luft gesprengt werde. Diese Italiener sind etwa auch die Stützen der Monarchie nicht wahr Dr. Salo? Und solcher Beweise

der Anhänglichkeit (?) der österreichischen Italiener an unser Vaterland Oesterreich, könnten wir noch eine lange Reihe anführen. Jedoch es fehlt uns der Raum hierzu. Uebrigens machen die Italiener selbst aus ihren antiösterreichischen Bestrebungen keinen Hehl. Trotzdem sind sie noch so frech, dass sie uns Croaten durch ihren Söldning „Salo“ als Hochverräther brandmarken wollen. Sie können sich jedoch trösten. Ihren Lügen glaubt bereits niemand mehr und jedermann weiss es, dass wenn kein Oesterreich bestehen würde, die Slaven unserer Monarchie, somit auch die Croaten, um ihre nationale Existenz zu sichern, ein Oesterreich schaffen müssten. Aus diesem Grunde waren die Croaten immer und werden auch künftighin die Stützen unserer Monarchie sein. Die Italiener dagegen erwarten noch heute mit Sehnsucht den Tag ihrer Erlösung vom österreichischen Joch.

Hrvatske škole va Voloskem i Opatije. Upisivanje va novu školu va Voloskem počelo je na 28. pr. m. Mi smo se nadali, da će se va tu školu upisat najviše 30 do 40 dece. Ale kako smo se začudili, kad smo ponedjeljak u jutro doznali, da se va novu školu upisalo 78 slovom sedamdeset i osam dece. Morete si pomislit kako nas je ta broj razvesell, a kako je razuzil naše narodne neprijatelje! A sve se je to doseglo prez nikakove agitacije, prez nikakovega navoaranja, zaš na Voloskem koliko roditelji toliko i deca znaju kolika je važnost takove škole.

I za školu družbe sv. Cirila i Metoda v Opatije obavilo se je upisivanje tako srećno, da ova družbina škola ima sada 77 djece, slovom sedamdeset i sedam, dočim ih se je g. Rajčić upisalo 52. Učinimo sada jedan mali račun: 78 i 77 i 52 ukupno 207. to će reč, da zeto Volosko i Opatija skupa mi imamo va teh dveh mesteh 207 dece slovom dve sto i sedam.

A Talijani? Upravo sramotan je broj one dece ka su se upisala u njihovu školu. Prava mizerija. — Sudite sami: V Opatije 33 a na Voloskem 31 a sveukupno ni ih ni tretli del koliko našeh. Ča će to reč? To će reč da velika većina ovega pučanstva je naša i čisto naša. I po tem mi nimamo česa bat se.

Stari je pregovor, da na mladjeih svet ostaje, a gornji broji pokazuju nam da imamo kemu i pustit ta naš svet, tu našu domaćinu.

Savo neka deca uče, neka budu poslušna, neka ne gube zlatno vreme, nego neka se na vreme pripreve, kako će moć jedanput, ako bude trebalo, razbit talijanakemu vragu rogi, kako su mu ih već jedanput razbili njihovi dedi dole puli Lisa. Živila naša deca!

Trejšet i jedan otrok, se je upisal va talijansku školu na Voloskem, i tu pećicu dece te učit dva učitelja: — meštar i meštrica, tako da će na svakega od njih prit 15 dece i pol. Drugi put čemo malo razvidet, ako je va istinu potrebito, da se za tu mizeriju od dece plaćaju dve učiteljske sile, a va isto vreme čemo malo razvidet ka su ta deca za ku se plaćaju dve učiteljske sile.

Svećana proslava četiristo-godišnjice umjetnoga hrvatskoga pjesništva. „Družtvo hrvatskih književnika“ u sporazumku sa „Jugoslavenskom Akademijom“, „Maticom Hrvatskom“, „Družtvom Svetog Jeronima“ i „Hrvatskim pedagoškim književnim zborom“ privređuje mjeseca studenoga u glavnom gradu Hrvatske u bielom Zagrebu „Svećanu proslavu 400 godišnjice umjetnoga hrvatskoga pjesništva“ u savezu sa spomen-slovom osnivača njegova Spljećanina Marka Marulića. Primili smo proglaš odbora svećanosti koji je za tu svećanost izabran te čemo ga po mogućnosti u dojdnaem broju donieti u celiost.

Kafula se jasil. On govori, da mu je mošenička čitalnica zela barem 10 let življenja. A znate zaš? Ču vam povedet. On

vrt ki je valje pod sternum od „Čitalnice“ je njegov — Kafulin. Sada Kafula se boji, da te mu Hrvati od zgora pljuvat va vrt. I varamente jako se lepo pljuva z one visini. Ja sam proval jednaput. I kapac su oni moštrići od Hrvati te učinit. Ej komodić je prva stvar. Nego eko ča bim ja svetoval Kafule. Neka on lepo onu zemlju okole štarni od Čitalnice fudra s Krstićevom smradnom špuđaceru — valgo s „tetom Jambrožijom“, pak će pljuni padit naša na pravo mesto.

Kogoma, lovranska podeštarija, drva hrastova i drva bukova. Tu su četire stvari ke su za sada skupa zmešane. Kako to? Ovako. Kogoma je pečen i frigan va podeštarije, on je va njoj jako zmešan. A i njegova hrastova drva su zmešana va „Turne“ z bukoveim drvi od podeštarije. — Tako da je to sve skupa jedna mišanca. A to ni pravo, zaš od tega bi mogla trpet i podeštarija a i Kogoma. Oni ki važinu peći ne gledaju jušto per šotil — i za to njih je malo mar su drva od podeštarije ale od Kogomi — samo neka peći gore. I tako bi mogla imet škodu i podeštarija a i Kogoma. Za komun manjko mal, komun je velik, pak nekoliko drv više ale manje je sve jedan tabak — ale za Kogoma bi bila vela škoda da mu se s njegovimi drvi pali va podeštarije. Za to, da Kogoma nima nikakove škodi a ni komun — ja zahtevam najenergijne, da se Kogomina drva ka su va Turne posvema odele od drv od podeštarije i to s razloga, ča mislim, da bi od tega mogal škodu trpet moj srdačni prijatelj Kogoma. Barem ja tako mislim, da bi mogal Kogoma od tega trpet škodu, a mogal bi i ne trpet škodu — voj si od va taneki!

Meštru Pogonu smrd fulminanti Sv. Cirila i Metoda. Neke dan je bil meštricina Pogon va jednoj našoj oštariji, pa kad ti se mi je onako pošteno najil i najil otel je našgat onu svoju čozotsku pipicu, ma čeh videt vraga — oštar je naš čovek i va oštarije su bili samo naši fulminanti. Na to ti se je meštricina Pogon spamatil besed njegovoga velega meštra Dr. Mudande: — Istrani ne kupujte ni ne konsumajte fulminanti Sv. Cirila i Metoda za Istru!, skočil ti je, kako da ga je ki s iglom ubol k drugemu stolu, misleć, da će tamo naš njegove preljubljene fulminante od „Legge Nazionale“. Ale pomislite si, kako je on njegov dugi nos, postal još dulji, kad je videl, da su po svah stoleh naši fulminanti. (Tablean! I ta človek bi tel vadit našu Volosku dećicu? ! Op. slag.)

Za našu trgovačku mornaricu. Predzadnji „Obzor“ piše, da misli naš bogati zemljak, i vatremi Hrvat austro-ugarski jeneralni konzul va Buenos-Aires (va južnoj Americi) gosp. vitex Mihanović zapustiti Ameriku i prit čim preja sa svimi svojimi vapore — a bit će ih preko stotine, — va Dalmaciju. Mihanović je šal va Ameriku, kako veli sirovašina, a sa svojom velikom mukom stekal si je strašno veli imetak tako da će još dat sagradit osam elegantneh vapori, ki te plovit velom brzinom, a međ njimi četiri veća broda, ki te moć prehitit 20 milj na jenu urn. Takoveh brodi da još ni bilo na jadranskem moru, a putovat te međ Dalmacijom i Rekom. Osim teh brodi sagradit će još 10 strašno velih parobrodi za veliku plovitbu, ki te imet svoje sedište v Reke. Svi ti parobrodi te nosit naša hrvatska imena. (Ma te krepavat od jada naši poprdili, a ja mislim, da se onup neče bat ni Ungaro-Croata batit našu banderu, kako se to dogodilo v nedelju va Bakre, kada je zarad tega preko 150 izletnici ostalo doma! op. sl.)

Lepa zabava na moru. Va „Švajcarskem domu“ na Škrbičeh nahajalo se je petak na večer lepo družtvo sve sameh Čehi. Mej njimi bil je i znameniti česki zastupnik na bečkom parlamentu Dr. Herold veliki prijatelj našega Spincića, a bil je s njimi i g. Frizek. Večer je bila jako lepa, pa njim je nekako volja prišla da se malo prešću po moru. I odlučili su da te kako drugi dan — subotu na 31. augusta v noći učinit jedan izlet po moru. I va

istinu valje drugi dan su nabavili vapor pozvali su mjestnu muziku, a i naše hrvatsko pjevačko društvo „Lovor“ se je kako i muzika rado odazvalo njihovom pozivu i odlučilo, da će mile goste zabavljat svojim pjevanjem. Subotu na večer ukrcalo se je na vapor „Stephanija“ osim gospode Čeha, muziki i „Lovora“ puno domačega sveta s gosp. Spincićem na čelu. Vapor je bil vas okrunjen s lampioni, a na mule je bilo sveta sva sila. Din-din-din i vapor je zagrabil put Iki. A muzika je zasopla jednu lepu česku marču i čim je svršila zapjevali su naši „Lovorasi“ živu pjesmu: „Slovenac i Hrvat“ Na vaporu bilo sve veselo. Izletnici mej kemi je bilo puno lepeh gospodja su se mej sobom upoznavali, razpriel se je živi razgovor s jednom besedom — veselje veliko. I prišli smo pred Iku. Tu je muzika zasopla „Liepa naša domovino“, a „Lovorasi“ zapjevali: „Bući morje adrijsansko“ — Na ikarskoj „palade“ sveta kako mrvi: to se ne čuje ako ne živio! i živo! Tako je muzika sopla i pred Lovranom, i tu su nas naši pozdravljali sa živio! Čulo se je na „Punte“ i pogrđne besede, ali ne čudimo se: to je talijanska kultura. Neki zbiru su svikali s fišcetom, a čul se je i jedan debeli rog. Po intonacione to je moral bit Juretov rog i to on najveći ki mu na sred glave sviri. nego ono je mogal bit i rog od čači od one, ka je va njega tulila.

Na to je šal vapor napred. Va Drage smo bili lepo primljeni a va Sv. Ivane nas se je pozdravljalo pucejuć iz puške i to pred kućom čestitoga našega kapetana g. Negovetića. A Mošćenice sve kako va jednom ognje. Tu se mahalno, ta se pozdravljalo, da je bila milota gledat.

Kada mi pred Berseč, pokazalo se je najprvo jedno svetlo, pak dve, pak više njih. a mi z vapura udri klicat: Živio gospodinu bersečekemu plovacu, kemu je uprav on dan bil god, i celemu Berseču ki onako lepo i živo hrvatski čuti. Tu smo obrnuli nazad. Kad mi pred Mošćenice, a to gore još vavek sveti, a Draga sva va jednom plamike, a Dražani kliču: Živio! Živio! Kad smo zapustili Dragu, ustal se je g. Spincić i nazdravil prisutnim Čehom i gospodjam, a posebno dru. Heroldu. Gosp. Spincić je govoril hrvatski i česki. Sve je priteklo, da ga poslušna, a kad je svršil, pleskanju i klicanju ni bilo ni kraja ni konca.

Na to je ustal g. dr. Herold. Mi silili smo da će se vas vapor šundrat od silne buki, ka je nastala, kad je počel govorit ta ljubimac českoga naroda. On je nazdravil Hrvatom i Slovincem na Jadranskom moru i mej drugim je rekao: „Dvoje čuđenje nas veže, jedno čuđenje ljubavi mejsobom, a drugo mržnja skupnega neprijatelja. Česi delaju za slobodu svojega naroda. Hrvati i Slovenci neka delaju to isto za svoj narod i neka brane i čuvaju to more, koje je po Bogu i pravici vaše“. Klicanju, ko je postalo za tim govorom nije bilo ni kraja ni konca.

A u okolo bilo more tiho i uspavano. Za vaporem se belila široka pena, ka se je sva kako puna brilanti iskrila na svetloj mesečini. A one groti ostre i velike dizale su se kako gorini — i kako da povedaju moru i celemu svetu, da kako one, tako da će i naš narod ostat za vavek tu i da nima te sile, ka bi njega mogla uništiti. Zatim je G. Frizek nazdravil „Lovoru“ a na čelu mu gg. Miranu i Gervaisu, g. Miran je u ime društva zahvalil i kazal, da je njegovo društvo za svaki čas gotovo na poziv braće. Vapor je mej temu dospjel do Voloskega, ali bilo je već kasno, zato osim pozdrava našega krñnoga prijatelja Adolfa i nekakvih nerazumljivih blezgarijah, ke su

prihajale iz neke kuće, va koj se po lete bane neke Rešćice, ni bilo čut niš.

To se razume, da je kroz celo to vreme vredna muzika igrala najlepše marši, a naš „Lovor“ pjeval kako organ.

Kad su se gostovi izkrcali, naši su se na lepo razsvetljenom mulu porredali u špalir i kličali: Živio! Nazdar! Tako je prošal lepo, mirno i dostojanstveno taj izlet. Svaki će se ga dugo vremena spamećevat. Gospoda su se na to razišli, samo neki od nas smo sili va kavvanu „Zoru“ kade se je na predlog gosp. kapitana A Priskid sabralo 10 K 2 pare za Družbu Sv. Cirila i Metodaa.

Blagoslov nove škole na Voloskem. Ponedeljak bila je na 8 jutro masa za decu od školi. Za mašun je prečastni naš plovac monsignor Zamlić blagoslovil novu školu i celu kuću. Temu blagoslovu prisustvovali su i predsjednik družbe prof. Spincić i podpredsjednik dr. K. Janežić i puno sveta. Po blagoslovu sprogovoril je monsignor Zamlić dece nekoliko lepeh i srdačnih besede, ke su ljude do suz ganule. Za njim je dece govoril predsjednik družbe jako lepi govor, va kem njim je preporučil da se dobro uče. I stim je ta lepa svečanost svršila.

„Sokol“ Volosko — Opatija. Družstvo Sokol konstituralo se je dne 1. ovoga mjeseca. Isti dan upisalo se je u društvo 25 izvršujućih samo iz Voloskega. Preporučamo svim našim mladićem da se u „Sokol“ upišu.

„Sokol“ — pozor. Upravno viede „Sokola“ izabrano dne 1. septembra 1901. pozivlje se ovim za petak dne 6. t. m. na sjednicu koja će se obdržavati u 6 sati po podne u Zori u Opatiji.

Razno viesti.

Kavran i pavuni. Ki je hodil školu će se spamećevat na onu pripoviedku od Kavran i od pavuni. Jednemu Kavranu na jedanput prišla volja, da postane pavun. — Našal je jednega mrtvega pavuna, oskubal mu je perje i pokril se je vas s pannovim perjem. Kad je bil tako preobučen šal je mej pavuni i počel se je mej njimi vrtet. Pavuni su ga sve s pod oka gledali. Kad su pak počeli po svoju kričat onputa se je i kavran pozabil pak je počel kričat: „Kra“ — „kra“ — „kra“. Pavuni su na to oskočili na njega i oskubli mu krivo i njegovo pravo perje. Naši mački mi se čine kako i ta pavun. Oni se srame svojega roda i jezika pak bi htel zatajit i jedno i drugo i postat Talijani. Makur se na glavu postavili: Tomašići, Rajčići, Sučići, Šikići, Marići, Poščići, Perčići i svi drugi „iči“ su hrvatskega roda a vendar neki nete da budu nego bi hteli po sile bit „Italijani puro sangue“. Komac odpru usta pak već se zna, da ne moru bit Talijani nego da su Hrvati. — Ča nisu ti mački kako i on kavran, ki je mej pavuni prišal?

Ubil oca i mater. Va Banne, va Franczkoj ubil je ovi dni jedan mladić od dvajset let neki Fabre va munjenoste oca i mater starih pedeset let. Munjenoga žena su zapri va špital.

Židovska trgovina. Va Prage su ovi dni bili odsudjeni židov Zita i neka ženska imenom Peterni, na dva meseca peržuna zaš su hteli ukrast jednu divojčicu od petnajst let i prodat ju jednemu drugemu židovu.

Talijani i turska policija. Jedno talijansko društvo kupilo je blizu Durača va Albanije jednu šumu i je već bilo počelo gradit put do mora za prevažat drvo. Al viede drugi beg, da su Talijani brez obraza i da bi se radi imosesali tuje zemlji, zabranil im je zidat put. Na to je prišlo do prepria, ki je finil kako vavek kade Talijani pridu va tučnju s tem, da je jedan Talijan po navade bađnul z nožicem bega, ki se je mrtav zrušil na tla. Na to je šegava turska policija zabranila Talijanom gradit put i izvažat drvo. Za tem se je talijanski amiral, ki je bil blizu z brodom zagrozil, da će bombardat mesto, ako se Talijanom

zabranil gradit put. — Ma naš paša trde i mudre glavice ni se prestrašil „afrikanskih“ junaki. nego je još i zabranil talijanskem soldatom, da ne smiju prit na kraj delat manovre, ni da bnda nesme prit na kraj, dočim je austrijaka vojnička banda s broda „Karla VI.“ mirno zvonila na kraje, a Albanezi su ju lepo poslušali. (Vidite, kako i onde imaju rado Talijane.)

Iz gladne Italije. Čitamo va nemških fojeh: Predprošlu sedmicu pobunili su se talijanski kmeti va mestu Carunegata blizu Milana va Lombardije proti gospostijam. Preko dvesto kmeti oboružaneh vilami, kolci kosami navalilo je na palac grofa Visconti di Modrone va Carunegata. Razjađeni kmeti porazili su sve na palaca ča njim je pod ruki prišlo. Velom mukom šlo je pulicije za rukom pomirit kmete buntovnika. Zač su se ti kušeti pobunili? Nigdere na svetu ne žive kmeti ki stališ tako siromaški kako u Italije. Ni 18 po sto kmeti ki zemlju obdelavaju nisu gospodari iste. Sveh drugih 82 po sto su samo spolovari, koloni, ki nikako ne moru spolovinu plačat makar delati dan i noć. Za nekoliko centezimi delaju celi dan. Najveća muka za talijanskega kmeta je pak to da moraju grofom nekoliko dan na šetmane na tlaku delat. Doma mu deca i žena od glada umiraju a on mora siromah poč na tlaku delat. Va istinu ni večega siromaha na svetu nego je talijanski kmet! Je čudo da se ta siromašni kmet pobuni proti gospode, ka im tako rečun krv sisaju. I još bi Talijani v Istre hteli spraviti nas pod Italiju. Od kuge, vojske i Italije oslobodi nas gospodine!

Talijanski anarhisti. Va broje od 8. o. m „N. L.“ javili smo da je na 5. augusta o. l. umrla va Kronberge blizu Beriina cesarica Fridrik, mat današnjega nemškega cesara. Nekoliko dan za tem je imel biš sproved te cesarice. Nemška pulicija je dala zapret sve Talijane, ki su bili va Hamburgu i va Kronberge od straha, da ne bi pulli sproveda kega ubili. Celi put od Kronberge do Hamburga bil je pod stražom pred talijanskemi anarhisti. Po celem svete štimaju Talijane samo za tate i razbojnikie ki ubijaju neđuzne ljude samo pulli nas nekoliko diveh mačak bi za volju Talijani otopilo sveh nas domaček ki smo proti Talijanu.

Pulicija va New-Yorku. Ovi dni se je doznalo da je pulicija va New-Yorku slozna s tati, razbojnikie, s ljudi ki drže zabranjene igraonice a to sve za plaću. — Gveran je valje odпусти direktora Nev-Yorske pulicije zač da ni dosti pazil kako njegovi ljudi službu vrše.

Pametnan mlinstar. Magjarski mlinstar Szell je zapovedal da od sada nesmeju na birarajah služiti kelnerice mlade od 40 let. Ljudi se jade zač da će i najbolja-bira pul jedne kelnerice od 40 let bit kisela nego mlinstar govori da će barem bit malo više poštenja.

Čudan narodić. Kod zadnjega popisa pučanstva u Indiji odkriven je narod, kega su do sada malo poznavali. To plemo, zvano Jajini, ne radi ništa, te posti četiri petine godine. Jedne englezke prirodoslovne novine pripoviedaju, o tom plemenu, da obzirom na svoj jaki tjelesni ustroj mogu biti šest do sedam tjedana bez hrane, a njihova vjera nalaže im da poste. U ustanovito doba produži ovo hindusko plemo post na dva mjeseca. Djeca ne moraju postiti, dok ne navrše ustanovito dobu. Jajini su vegetarijanci, te ne ubijaju životinje, osim ako se moraju od njih braniti. Ponajglavnije mjesto njihova hodočašća jest Parsnat brieg kod Chota Nagpore, kamo idu a mnogobrojnih skupinava u proljeće, kada započimlje prvi veliki post. Kod poslednjega popisa ustanovljeno je, da ovaj narod ima milijun i pol duša, koje žive u Bengali i pokrajinah Guccrat i Radjputana

Ča je novega po svete?

Austrija. Dne 12. rujna t. g. prisustvovali će naš car zaključnim manevram između 23. i 4. zbora u Dol-

njem Miholjcu. Neki česki i njemački listovi javljaju, da će se carevinako viece sastati oko 20. listopada t. g. i da će trajati svo do Božića. Vlada da će tražiti od carevinakog viece, da uzme u razpravu redoviti proračun, autononni carinski tarifi, kvotu i predloge skopčane s austro-ugarskom nagodom, nu i najveći optimiste sumnjaju, da će Dru Kőrberu i ovaj put uspjati da umiri strasti pošto je u ovo zadnje vrieme celi niz političkih i narodnostnih pitanja izbilo na površinu.

Prema svemu tomu se sudi, da će jesensko zasjedanje biti burnije, nego se misli.

Italija. Talijanski banditi u Rimu, a na čelu im Dalmatinac Alačević provallili su prošlog tjedna u sporazumku s rimskim policijom, u kolegij sv. Jeronima, koga je naš presvetli Otac Papa, uslied nagovora našeg velikog biskupa Strossmajera i drugih naših biskupa preustrojio u zavod u koji se imaju primati mladići iz svih hrvatskih pokrajinah radi dalnje naobrazbe. Talijanski Dalmatinci prodrli su silom u rečeni kolegij, izvjesili su na njem dalmatinsku zastavu, obežčastili su zavod bućnom gosbom i pijankami ter su poslali talijanskom kralju i zadarskomu načelniku veleizdajničke brozjavke, napere ne proti Austriji. Rektor zavoda Dr. Pazman pitao je za pomoć rimsku policiju, nu ova je, jer sporazumka s banditi odklonila posredovanje. — To bandistvo napere no dakle ne samo proti Hrvatom i presv. Ocu Papi, nego i proti Austriji. To dokazuje smradno pisanje čifutskog lista — „Piccolo“ u Trstu, brozjavke Dalmatinaca i dogodjaji u Zadru, gdje su baš ovih dana Talijani osmradili carskog orla na državnom gimnaziju, a pulicija po talijanskoj navade nezna nađ krivaca. — Uprava sv. Jeronima preuzeo je kraljevski komisar, a vlada talijanska odputila je celi spor pred talijanske sudce Vatikanski krugovi su uvjereni, da je celiu stvar inscenirala talijanska vlada koja se polakomila za onimi tisućami koje posjeduje zavod.

Gvera z Italijom. Ambasiador od našega cesarstva va Rime je dal talijanskemu gvernu ostru notu, da mora valje odstranit kumisara od hrvatskega koleja sv. Jerolimaa, da moraju pedepsat one Talijanaše, ki su va njega silom nahrupili i da mora se kolegij vrnut v ruki od Hrvati. Čemo videt ča će z tega vanka prit. Neki foji pišu, da bi ovu priliku mogla izkoristiti Italija, pa navaliti na Austriju, da njoj zame Istru, Trst i Tirol. Neka se Austrija ničesa ne boji — dokle bude i jednega Hrvata na svete, taj će prolet svoju krv za našega casara. Svakako dobro bi bilo, da osobito naš puk v Istre bude pripravan na gveru z Italijom, zač je upravo naša Istra on sladki bukunić, kega bi rada zahjapila gladna Italija.

August Halauska, slikar. Opatija br. 267.

Preporuča se slavnom občinstvu
za bojadisanje soba, deko-
racije, bojadisanje drva i
sve što spada u njegov
zanat.

Solidna izradba. — Umjerene cijene.